SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1804

av Karin Sundin m.fl. (S)

En tydligare geografisk representativitet i Sveriges riksdag

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en tydligare geografisk representativitet i Sveriges riksdag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

”All offentlig makt i Sverige utgår från folket. Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt. Den förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse.”

Regeringsformens första paragraf ramar in förutsättningarna för den svenska demokratin och det parlamentariska arbetet. Vart fjärde år väljer invånarna sina representanter till kommun, region och riksdag i allmänna val. Men förutsättningarna för vilka som kan ställa upp i ett val skiljer sig åt mellan de olika valen: För att kunna bli vald till kommunfullmäktige måste kandidaten vara folkbokförd i rätt kommun på valdagen. För att kunna bli vald till regionfullmäktige måste kandidaten vara folkbokförd i rätt region på valdagen. Motsvarande gäller inte för val till riksdagen, kandidaten kan vara bosatt varsomhelst. Men i riksdagen är ledamöterna indelade valkretsvis, eftersom tanken är att riksdagen ska bestå av representanter från hela

Sverige. Utjämningsmandaten finns för att resultatet ska bli rättvist mellan partierna i ett valområde.

Det har blivit allt vanligare att riksdagens ledamöter inte är bosatta i eller har någon anknytning till den valkrets som de representerar. Detta har förekommit långt tillbaka i tiden, men mer som enstaka fall. Att vissa partier numer i högre grad ställer upp kandidater i andra valkretsar än den där kandidaten är bosatt, i vissa fall i alla landets valkretsar, har gjort att den geografiska förankringen minskat. Detta har märkts tydligt i valkretsarna i norra Sverige, men det förekommer i hela Sverige. Att allt fler av riksdagens ledamöter inte har någon personlig förankring i, inga djupare kunskaper om och glesa nätverk i den valkrets de representerar innebär att invånarnas politiska inflytande minskar.

Efter valet 2026 är två av de tolv invalda ledamöterna från Örebro län personer som inte har någon personlig förankring i länet – en av ledamöterna bor i Blekinge län och en bor i Uppsala län. Därmed har Örebro läns invånare en sämre representation i riksdagen än tidigare och färre riksdagsledamöter som delar deras erfarenheter av och kunskaper om att bo, leva och verka i Örebro län.

All offentlig makt i Sverige utgår från folket. I riksdagen, precis som i kommuner och regioner, ska den makten utgå från en geografiskt förankrad representativitet. Det är en viktig princip för att hela landets befolkning ska vara väl representerad i riksdagen och för att riksdagens ledamöter gemensamt ska ha god kännedom om förhållandena i hela landet. Därför bör den nuvarande ordningen utredas i syfte att upprätthålla och stärka den geografiska representativiteten i Sveriges riksdag.

Karin Sundin (S)

Matilda Ernkrans (S) *Denis Begic (S)*